

ПРИКАЗИ И БИЉЕШКЕ

ЕНЦИПЛОПЕДИЈСКИ ПРИРУЧНИК О МЕЂУНАРОДНОМ РАДНИЧКОМ И НАЦИОНАЛНООСЛОБОДИЛАЧКОМ ПОКРЕТУ, том II

Институт за међународни раднички покрет, Београд 1970, 870.

У издању Института за међународни раднички покрет у Београду изашао је и II том Енциклопедијског приручника о међународном радничком и националноослободилачком покрету. За реализацију овог подухвата Институт је поред сопствених кадрова ангажовао и велики број спољних сарадника из редова научника и публициста, па је на писању ове књиге учествовало укупно 50 сарадника.

Користећи литературу издату код нас и у другим земљама из ове области, своје и друге документационе центре у земљи, истраживачи су овоме подухвату пришли са пуно озбиљности и одговорности. Подаци су на најкраћи могући начин синтетизовани, текстови уједначени од стране Редакције, што едницији даје вредност значајног информативног приручника из ове проблематике како за школе и радничке универзитете тако и за новинаре и друге културне и јавне раднике.

У првом тому Приручника обрађени су раднички и националноослободилачки покрети земаља Азије, Африке и Латинске Америке, са посебним акценом на националноослободилачким покретима, као на највидљивијој снази у тим регионима која се својом борбом намеће и излази на политичку сцену као стварна политичка снага око које се окупља већина становништва.

У другом тому Енциклопедијског приручника обрађени су раднички покрети Северне Америке, Аустралије и Европе, затим историјски развитак и активност међународ-

них политичких, синдикалних и омладинских организација, почев од првих облика организовања међународног радничког покрета до данашњих дана. Тиме је презентирана материја и актуелизирана. Изнети су структура, начин деловања и програмски став комунистичких организација, почев од Прве интернационале преко Комунистичке интернационале и Информационог бироа до недавних саветовања комунистичких и радничких партија (1957, 1960, 1969). У Приручнику, у обиму који је дозвољавао простор, обрађене су и друге међународне радничке организације као: Друга и по интернационала, Социјалистичка интернационала, Амстердамска синдикална интернационала, Светска конфедерација рада и др. И у овом тому Приручника, као и у претходном, обрађени су раднички покрети по појединим земљама, а истовремено су дати и краћи биографски подаци о њиховим лидерима. Нешто више простора дато је класицима марксизма Карлу Марксу, Фридриху Енгелсу и Владимиру Иљичу Лењину, а дати су потпунији подаци и о тако значајним личностима социјалистичког и комунистичког покрета као што су Виктор Адлер, Ото Бауер, Карл Ренер, Леон Блум, Аугуст Бебел, Едуард Бернштајн, Карл Кауцки, Фердинанд Ласал и др., затим Стаљин, Георги Димитров, Антони Грамши, Палмиро Тољати, Роза Луксембург, Карл Либкнехт, Ернст Телман, Хозе Дијас, Долорес Ибарури-Пасионарија, затим Јосип Броз Тито, Никита Хрушчов, Леонид Брежњев, Луиђи Лонго, Вал-

тер Улбрихт и др. Ако се прати развој радничког покрета у земљама Европе и Америке, лако се уочава и улога појединих личности у тим покретима, њихов удео у изградњи покрета у сопственој земљи или утицај на радничке покрете у другим земљама у свету и на међународне радничке организације.

Раднички покрети европских земаља потпуније су и свестраније обрађени. Аутори су се трудили, и у томе у највећем броју случајева сасвим успели, да из богатог политичког деловања појединих радничких и међународних организација прикажу само оно најбитније, не улазећи у неке проблеме које ни време ни историја ни су успели да разреше, јер су неки процеси још увек у току. Аутори и редакција Енциклопедијског приручника водили су рачуна да не долази до понављања кад је реч било о радничким покретима и личностима у појединим земљама или о њиховој улози у међународним радничким организацијама.

Прилично простора посвећено је Југославији, историји њеног радничког покрета и места овог покрета у међународном радничком покрету до II светског рата, као и његовој улози после овог рата до наших дана. Редакција је сматрала, по свему судећи, да послератном развоју у Југославији треба посветити више пажње с обзиром на широку заинтересованост у свету за ставове и решења овог пок-

рета у борби за национално и социјално ослобођење и развитак социјалистичког самоуправног друштва. Тиме се хтело, што и пракса свакодневно у свету показује, да се нагласи разноврсност форми и метода у борби радничке класе за изградњу социјализма и комунистичког друштва.

Издавач Енциклопедијског приручника, Институт за међународни раднички покрет у Београду, није се држао историјског и хронолошког приказивања појединих покрета и њихових организација. Иако су се раднички покрети Европе историјски много раније појавили, а са тим и међународне политичке организације радничке класе, они су приказани у II тому Приручника, мада би, по свему судећи, то требало да се уради и у I тому овог приручника, тј. да том II носи број I ове едиције. Сложаност проблематике са којом су се аутори суочили, богатство разноврсних извора и литературе очито су продужили рад на II тому. Приказивање сваког покрета и политичких организација радничке класе мора се ставити у историјски контекст, односећи се према њима са свим научним критеријима. У допуњеном и, можда, нешто проширеном издању Приручника пропусти који су се јавили у прва два тома биће отклоњени, на чему би већ сада требало да размишља издавач овог енциклопедијског приручника.

Ђорђе Пиљевић

ШПАНИЈА 1936—1939

Шпански грађански рат 1936—1939. једно је од најзначајнијих збивања новије историје. Ту се радило не само о борби шпанског народа за демократију и слободу. То је била борба чији је значај превазилазио границе Шпаније,

јер су у њој биле ангажоване међународне снаге прогреса и међународне снаге фашизма. Шпанија је била полигон на коме се водила једна велика међународна битка. Због тога су у Шпанији од 1936. до 1939. исписане најлепше